

Teresa Dobrzyńska

Konferencja poświęcona strukturze tekstu

Biuletyn Polonistyczny 16/47, 107-109

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KONFERENCJE NAUKOWE

KONFERENCJA POŚWIĘCONA STRUKTURZE TEKSTU

W dniach 25-27 października 1972 r. odbyła się Konferencja poświęcona strukturze tekstu, zorganizowana przez Pracownię Poetyki Teoretycznej i Języka Literackiego Instytutu Badań Literackich.

W Konferencji udział wzięli liczni językoznawcy i teoretycy literatury z Warszawy, Krakowa, Torunia, Lublina i Wrocławia, a także ze Związku Radzieckiego i Czechosłowacji. Wygłoszono i poddano dyskusji 14 referatów.

František Daneš przedstawił referat "Stosunek między tematyzną a semantyczną strukturą tekstu". Była to kontynuacja teorii V. Mathesiusa z czeskiej szkoły strukturalnej, dotyczącej aktualnego rozczłonkowania zdań na element znany i orzekany.

Komplikacje tej problematyki przy analizie tekstów poetyckich wykazał Miroslav Červenka w referacie "Uwagi o »dynamice tematycznej« na materiale czeskich utworów poetyckich".

Rozczłonkowanie treściowe tekstu poetyckiego i jego relacje do formy wierszowej - to problematyka poruszona w referacie Margerity Lekomevej "Niektóre obserwacje dotyczące semantycznej struktury tekstu poetyckiego".

Jadwiga Sambor zreferowała zależność polisemii wybranych typów formacji słowotwórczych od ich frekwencji, opierając się na materiale współczesnej prozy publicystycznej (tytuł referatu: "Z zagadnień semantyki derywatów rzadkich").

"Semantyczne podstawy zmian rodzaju gramatycznego w polszczyźnie XVI w." - to temat - i tytuł - wypowiedzi Marii Karpłukówny.

Klasyfikację znaczeniową przysłówków czasu zaproponowała Renata G r z e g o r o z y k o w a w referacie pt. "Semantyka przysłówków temporalnych".

Anna W i e r z b i ó k a w referacie "O błędnych kołach w eksplikacji niektórych wyrazów" przedstawiła projekty przekładu wyrażeń oznaczających części ciała, substancje cielesne i czynności fizjologiczne w terminach indefinibiliów lub wyrażeń prostszych semantycznie.

Obserwacje dotyczące eliminacji niektórych określeń czasownika w kolejnych zdaniach tekstu zreferował Zygmunt S a l o n i ("O możliwościach elipsy określenia czasownika w polskim tekście wielozdaniowym").

Skomplikowanie problematyki koherencyjnej w odniesieniu do tekstów folkloru przekazał Jerzy B a r t m i ń s k i w referacie "O spójności pieśni ludowej".

Różnego typu wyrażenia metatekstowe używane w rozmowach telefonicznych przytoczyła - wskazując na ich funkcje utrzymania spójności wypowiedzi - Krystyna P i s a r k o w a (referat jej nosił tytuł "O spójności tekstu mówionego").

Problematykę wyznaczenia granicy tekstu omówiła, na przykładzie nienarracyjnych zakończeń bajek zwierzęcych, Teresa D o b r z y ń s k a w referacie pt. "O pewnych typach zakończeń bajki zwierzęcej".

Lucylla P s z c z o ł o w s k a przedstawiła polemikę ze stanowiskami widzącymi w aliteracjach poetyckich wykładniki znaków o charakterze naturalnym. Referentka wykazała, że znaczenia przypisywane aliteracjom powstają przy udziale konwencjonalnych znaczeń wyrazów objętych powtórzeniem dźwiękowym (tytuł referatu: "Metafory dźwiękowe w poezji i ich motywacja").

"Imię - mit - kultura" - to tytuł referatu Borysa U s p i e n s k i e g o, który zajął się badaniem istoty myślenia mitologicznego. Referent omówił kapitalną rolę, jaką w tym typie myślenia odgrywają nazwy własne oraz odmienny status zdania, pojęć przestrzennych, czasowych, jak również eliminację ujęć metaforycznych.

Konferencję zamknął i podsumował referat Marii Renaty M a y e n o w e j pt. "Problem spójności tekstu jako zagad-

nienie poetyki", w którym referentka wskazała na doniosłość badań spójnościowych dla lingwistycznie zorientowanej poetyki. Pokazała zmiany statusu koherencyjnego tekstu przy przechodzeniu od znaczeń kolejnych zdań do wyższych konstrukcji znakovych, obejmujących większe fragmenty pozornie niespójne. Postulowała potrzebę dalszych badań w zakresie interpolacji tekstu oraz poszukiwania w zakresie zasad konstytuujących teksty liryczne. Możliwa jest też, jej zdaniem, typologia gatunków odwołująca się do wykorzystywanych przez nie technik spójnościowych.

Mgr Teresa Dobrzyńska
Instytut Badań Literackich

LITERATURA POLSKI LUDOWEJ

Sprawozdanie z sesji naukowej

W dniach od 30 XI do 2 XII 1972 r. odbyła się w Krakowie sesja naukowa poświęcona literaturze Polski Ludowej, zorganizowana przez dwie placówki naukowe: Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Instytut Badań Literackich PAN. W sesji wzięło udział - oprócz przedstawicieli środowiska naukowego Krakowa - około 50 historyków literatury i krytyków z innych ośrodków, w tym kilkusobowa grupa uczonych radzieckich z Akademii Nauk ZSRR i Uniwersytetu Moskiewskiego.

Otwarcia sesji dokonał rektor UJ prof. dr Mieczysław K a r a ś, przemówienie wstępne wygłosił dyrektor IBL PAN, doc. dr hab. Z b i g n i e w G o l i ń s k i.

Przekrojowe ujęcia zagadnień historii polskiej literatury powojennej przeprowadzono na sesji pod różnymi kątami widzenia: tematycznym, ideologicznym, metodologicznym. Studium Włodzimierza M a o i ą g a (Kraków), "Wobec wojny i okupacji", dotyczyło, jak wskazuje jego tytuł, jednego z najczęściej podejmowanych w latach powojennych tematów literackich. Jan B ł o ń s k i (UJ) w referacie "Obrazy polskości w prozie powojennej" scharakteryzował stanowiska światopoglądowe pisarzy - wobec sytuacji "bycia Polakiem", opisał próby budowania i burzenia mitów polskości w literaturze. Rozważania nad metodologi-